

BISERIC'A SI SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

<p>Pretulu abonamentului:</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr. „ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „ Pentru Romani'a si „ strainetate pe anu 7 „ — „ „ „ „ „ „ „ J. a. 3 „ 50 „</p>	<p>Pretulu insertiuniloru:</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, era banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.</p>
---	--	--

Tipografi'a diecesana din Aradu.

Aspectulu, ce lu-infacisiéza astadi organulu nostru de publicitate, indigitéza publiculu seu ó schimbare in forma. Doriamu de multu o astfelu de schimbare. Acésta dorintia ni-o inspirá legea si spiritulu doctrinei Salvatoriului lumii, gréu'a positiune, in carea ne gasimu in starea actuala a lucrurilor si multele necessitáti culturale ale bisericeii si poporului romanu, cari comandéza cu tóta puterea *redesceptare, si mai multa lumina. De aceea este mare bucuri'a, ce ne cuprinde astadi, in momentul, cand, multiemita Celui Atotputinte, amu vediutu acésta dorintia realizata, si suntem in positiunea a anunciá lumii, cà fóia nóstra apare in tipografi'a diecesana romana.*

Pré Santi'a S'a, dlu episcopu eparhiotu Ioanu Metianu, condusu de inalt'a-i missiune si consciu de ideia, cà numai cartea este in stare a face pre romanu capace a-si eluptá o sórte mai buna, a constatatú de o trebuintia urgenta infintiarea unei tipografii diecesane. Dreptu aceea a infintiatu din propriile sale medilóce o tipografia, pe carea in discursulu pronunsiatu la deschiderea sesiunei sinodali din anulu acest'a o a donatu diecesei. Cu chipulu acest'a *posede astadi dieces'a Aradului o tipografia propria.*

Acésta tipografia si-a inceputu degiá activitatea sa, si astadi se afla in manile publiculu primulu ei productu, numerulu presentu alu fóiei nóstre. Ea a pasitu in viétia in nisce conditiuni modeste. Avemu inse firm'a sperantia, cà sub ingrigirea fundatoriului ei, si sub scutul si partinirea bisericeii si natiunei, ea va trece in curend preste greutátile primulu inceputu, va luá dimensiuni totu mai mari, si va deveni cu timpulu unu insemnatu stabilimentu literariu, *unu adevératu foculariu, din carele prin diferite opuri se va respândi lumina in diecesu, si alte pàrti romane.*

Istori'a literaturii romane inregistréza cu

mare stima tipografiile din manastirile romane de odinióra, din timpulu, in care biserice'a érá singurulu organu, carele respandéa lumina in poporu.

Aceste tipografii au fost acelu factoru insemnatu, prin carele s'a conservatu limb'a, si s'a sustienutu unitatea in vorbire, scriere si moravuri in *intregu poporulu romanu.*

Dieces'a nóstra, fiindu condemnata de sórte a purtá multu timpu unu greu jugu streinu, n'a pututu colucrá in trecutu cu bisericéle sorore in acésta directiune. Astadi inse vine si ea, si si-ofere modestele sale puteri, intrandu in rendulu eparchiiloru de odinióra, si alu celoru de astadi, active pe acestu terenu. Cand face acestu pasu impreunatu cu dificultáti, se conduce de aceea sperantia, cà fii ei capaci de lucru si spriginu nu-i voru denegá tributulu loru. Deci oferindu-le acestu stabilimentu, apeléza la toti cerendu-le concursulu posibilu intru ajungerea scopulu propusu printrensulu: *de a colucrá la desvóltarea si respundirea literaturii bisericesci si nationali.*

Aventulu luatú de tipografiile popóreloru civilisate au creatu unu insemnatu isvoru de cascigu pentru o multime de bracie muncitórie, si au inlesnitú respandirea literaturii loru atát de multu, incát astadi si cele mai de jos clase ale societáti sunt in stare a-si procurá si ceti totu felulu de opuri bune.

Acest'a este scopulu tipografiei diecesane. Acést'a este problem'a ei. O problema grea, dar realizabila in momentul, cand *toti cei chiamati si-voru oferi servitiile loru.* Astfelu acestu inceputu micu va deveni unu opu maretiu, si de adevérata valóre intru desvóltarea culturala a poporulu romanu.

Salutámu deci cu bucuria acésta intreprindere literaria, implorandu asupra ei ajutoriulu Celui Pré Inaltu, si dorindu-i celu mai bunu succesu.

O Voce streina

incontra introducerei limbii magiare in scóla elementara.

In diarulú din Budapest'a „Neues Pester Journal“ dela 28 aprile a. c. cetimu urmatóarele:

Mane se pune in discussiunea camerei proiectulu de lege pentru introducerea limbii magiare obligatorie in scólele poporali din tíera. Despre acestu proiectu de lege s'a vorbitu multu mai nainte de ce s'a adusu la dieta, in urm'a petitiunei episcopatului romanu. De atunci proiectulu s'a revedíutu de comissiunea de instructiune a camerei, si s'au facutu in parte unele modificári fórté esentiali, prin carele s'aru fi delaturatu unele temeri de mai nainte. Cu tóte acestea elu contine si in form'a presenta unele párti, ce inspira temeri, de cari voimu a încercá se ne ocupámu in interesulu causei.

Daca privimu preste proiectulu revedíutu, vedemu indata la inceputu, cá introducerea limbii magiare se motivéza prin „trebuint'a de a se face posibilu fiacarui cetatiénu a invetiá limb'a magiara, limb'a statului. Controvers'a teoretica despre admissibilitatea unei limbe a statului nu se póte luá aici in consideratiune; in casulu de facia este la noi in tíera decídiatoria legea positiva, carea in art. 54 din 1868 proclaméza limb'a magiara de limba a statului pentru Ungari'a si Transilvani'a. In acésta lege se amintesce inse totu de odata si terenulu vietii de statu, in carele limb'a statului are sè se intrebuintieze eschisivu in vorbire si scriere. Cine voiesce a lucrá pe acestu terenu, si a intrá in functiunile lui, dela acel'a se recere neconditionatu, ca se cunósca limb'a magiara. Nu mai incape deci nici o indoiéla, limb'a statului trebue sè-se privésca de studiu obligatu in tóte scólele medie. Daca este necesariu séu nu a se introduce limb'a magiara obligatoria in scólele poporali, aci parerile potu fi diferite. Noi nu ne ocupámu de acésta intrebare, ci privimu cestiunea numai din punctulu de vedere alu practicabilitatii. Este óre consultu, cá sè-se impuna prin lege limb'a magiara in tóte scólele poporali? Legea si praes'a, adeca liter'a si viéti'a au deschisu limbii magiare in Ungari'a unu terenu atát de mare, încát niminea nu póte fi fara de ea, daca voiesce, se cumpanésca ceva in viétiá publica. Acést'a inse se fia de ajunsu. Libertatea cetatieniloru nu permite a i-se dá o estensiune mai mare, pentruca o astfelu de mesura provóca o reactiune, ce inspira mari temeri. A demandá séu a opri mai multu, decât aceea, ce pretinde sustinerea si desvoltarea statului a fost totdeun'a reu. De ce se nu lase statulu atát individiloru cât si corporatiuniloru o cale naturala in desvoltare dupa propriulu loru indemn? Si astadi se

invétiá fara nici o sila limb'a magiara in mii de scóle nemtiesci, serbesci, romanesci, slovace si rutene. Celu ce cetesce concursese pentru posturile de invetiatori pentru scóla elementara póte se véda, cá o mare maioritate din acelea pretindu dela candidati cunosciuti'a limbii magiare. Datele oficióse ale inspectoriloru scolari apoi ne dovedescu, cá limb'a magiara casciga din anu in anu unu terenu mai mare in scóla elementara. *Acestea sunt rezultate, ce provinu din indemn propriu, rezultatele unei desvoltári naturali si neconturbate. Impunerea prin forcia si octroarea nu strica nicairi mai multu, ca pe terenulu vietii spiritali a popóreloru.* Ministrulu de instructiune nu ar fi avutu deci a face alt'a in acésta privintia, decât unu planu mai corespundietoriu pentru studiulu limbii magiare in scólele poporali nemagiare, si se controleze, ca in seminariile pentru invatiatori sè-se esecutive legea din 1868. Acést'a ar fi fost pré destulu.

Pentru acestu proiectu de lege nu esistá dara nici o necesitate; mai sunt inse motive, cari vorbescu contra acestei mesuri. Proiectulu insusi spune, cá sunt multi invetiatori in oficiu, cari nu cunoscú limb'a magiara. Faptulu acest'a singuru face ilusoria legea cea noua in multe párti ale tierii. Proiectulu pretinde deci, cá invetiatorii intrati in oficiu dela 1872 încóci se invetie limb'a magiara in decursu de patru ani, si se constate acést'a prin unu esamenu. *Acésta dispositiune este aspra, si in practica nu se póte ecutá. Fiacine scie, cât este de greu pentru omulu mare a invetiá o limba streina.* Catra acést'a mai vine si impregiurarea, cá sute de invetiatori traiescu in comune si tienuturi, in cari numai putini vorbescu limb'a magiara. Invetiatoriulu ar fi deci constrensu a o invetiá numai din carte. *Este inse posibilu, ca in modulu acest'a se o póta invetiá, ca prin esamenu se constate capacitatea de a o propune?* Ce se intempla inse, daca unu astfelu de invetiatoriu (dupa cum este fórté probabilu) nu póte depune esamenulu? Se va dimissioná? *Dar cu ce dreptu?* Art. de lege 38 din 1868 prescrie espresu, cá invetiatorii se instituescu „pe viétiá“, si se potu amová numai pentru mare neghgentia in oficiu, imoralitate, séu crime. *Póte o lege se caseze unilateralu contracte esistente?* Astfelu nefindu probabilu, cá invetiatorii in oficiu voru puté invetiá in patru ani limb'a magiara, ér oblegamentulu de a depune esamenu dintrens'a fiindu o sarcina nerectificabila: *introducerea limbii magiare preste totu va fi imposibila din caus'a pedeciloru iuridice si practice neinvingibile.*

Ceea ce se ajunge cu sigurantia prin acestu proiectu este inmultirea temeriloru si frecáriloru nationale. Acésta mesura este unu isvoru de nonumerate conflicte intre invetiatori si autoritátiile scolari, între

comune si invetiatori, si va pune in man'a agitatoriloru reuvoitori unu motivu de a iritá spiritele. Nu trebuie perduta din vedere situatiunea politica a Ungariei. Cris'a orientala ne a strepusu intr'unu stadiu, carele este pentru noi cu atát mai periculosu, cu cât patim'a impedeca mintea si intieleptiunea, cari pretindu precautiune. Ungari'a are trebuintia de toti cetatienui, daca voiesce se-si sustiena esistenti'a ca statu in acésta crisa. Este dara consultu, ca se ne slabimu inauntru prin nencredere si discordia, cand suntem chiamati a sustiené lupta in afara? Cele ce se desvólta in orientu afirma valórea politica in nemedilocita apropiare a nóstra a unoru nationalitáti, cari au consangeni in numeru mare pe teritoriulu statului ungurescu. Póte fi indiferentu pentru noi in unu astfeliu de momentu a iritá pe acei vecini si pe consangeni loru prin temeri, cá li-se amenintia nationalitatea? Abia póte fi momentu mai neoportunu pentru introducerea limbei magiare ca momentulu de facia.

Astfeliu parerea nóstra este, cá e de doritu, ca se eunósca fiacare cetatiénu limb'a statului; inse nu e nici decát consultu a se dispune acést'a prin o lege pentru scól'a elementara. Acést'a nu este o mesura dictata de necesitate, si putem fi fara ea cu atát mai vertos, cu cât limb'a statului este destulu de asigurata, ér o sila noua prin lege provóca nelinísce, iritatiune si conflicte intre popórele nemagiare, unu lucru, pe carele o politica intielépta de statu, si interesulu bine intielesu alu statului pretinde a se evitá.

Sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare.)

Totu in siedinti'a a cincea se mai ocupá sinodulu de urmatórele cestiuni: Reportoriulu comisiunei bisericesci aréta, cá dispusetiunile luete pentru incasarea sidocsiei episcopesci conform conclusului sinodalu din an. tr. nu au avutu resultatulu doritu. Dreptu ce se propune suspenderea incassárii acelei competintie si rebonificarea archiereului din fondurile eparchiali. Comisiunea pe bas'a celoru aretate propune, si sinodulu primesce, ca acésta cestiune sè-se transpuna comisiunei epitropesci spre a se luá in considerare de odata cu petitiunile preotimei intrate la sinodu in acésta cauza.

Punctulu 3 din reportulu senatului bisericescu aradanu, in carele se aréta, cá pacea interna a bisericeii nóstre s'a clatinatu in unele párti ale diecesei, si acést'a mai cu séma din caus'a speseloru cultului; dar treceri nu s'au intemplantu, decát in 2—3 comune cátev'a familii, la propunerea comisiunei se ia spre sciintia.

Reportulu despre visitatiunea canonica a Pré Santiei Sale, dnului Episcopu, intreprinsa in dilele prime ale lunei lui Iuniu a. tr. in proto-

presviteratele Buteni, Halmagiu si Ienopolea, cu care ocaziune s'au visitatu 31 de comune, sinodulu lu-ia cu viua placere la cunoscintia, si pentru zelulu archipastorescu si-esprima multiemita sa adancu sentita facia de Pré Santia Sa. Reportulu consistoriului, cá din caus'a decadintiei morale si seraciei nesuportabile s'a intemplantu in anulu trecut, de s'au spartu, si s'au furatu unele biserici, si cá acésta cauza s'a incredintiatu concernintiloru protopresviteri pentru investigare si constatarea daunei, sinodulu lu-ia cu durere la cunoscintia.

Se presentéza reportulu senatului bisericescu dela consistoriulu oradanu. Din acestu reportu se vede, cá acestu senatu este compusu din 10 asesori onorari, cá acelu senatu a tienutu in decursulu anului 1878, 7 siedintie, in cari a resoltu in meritu 172 obiecte. La consistoriulu oradanu au depusu esamenele de cualificatiune 7 clerici absoluti, s'au resoltu cu enuciarea divortiului 2 cause matrimoniali, au intratu 30 de cause disciplinari, dintre cari s'au pertractatu 27, ér 14 s'au resoltu meritorialu. La propunerea comisiunei sinodulu ia aceste date spre sciintia.

Din datele statistice presentate de consistoriulu oradanu se vede, cá la finea anului 1878 s'a aflu sub iurisdictione acestui consistoriu: 288 parochii matre si 72 filie. Dintre acestea sunt deplinite 226, ér 62 sunt vacante. Numerulu preotiloru este de 234, dintre cari 171 sunt parochi, ér 57 administratori parochiali si 8 capelani. In districtulu consistoriului oradanu sunt 28,362 numere de casa cu 151,363 suflete. Numerulu celoru nascuti in anulu trecut este de 7101, ér alu mortiloru de 6310. S'au cununatu 1124 parochi. Averea parochieloru consta din 146 case parochiali cu intravilane, 3387 jugere 723 stangini patrati de pamentu si 125, 327 fl. 24 si jumatare cr. capitalu bisericescu. In decursulu anului 1878 au reposatu 6 preoti, si totu atátia s'au chirotonitu. Sinodulu la propunerea comisiunei ia aceste date spre sciintia.

In privinti'a propunerii facute de *G. Vasileviciu* referitoria la modulu procurárii ornamenteiloru preotiesci, si a altoru recuise bisericesci comisiunea propune si sinodulu decide, ca sè-se indrume ambele consistorie a inlesni si priveghiá cu cea mai mare rigóre, ca de aci inainte pentru scopuri bisericesci sè-se cumpere numai astfeliu de ornamente, cari corespundu intru tóte prescripteloru rituali ale bisericeii nóstre. Cu acést'a siedinti'a se incheia.

In siedinti'a a síseea, tienuta la 14|26. aprile dupa autenticarea protocolului siedintiei a trei'a si a cincea se presentéza reportulu si protocolulu deputatiunei esmise in sesiunea sinodala din

an. tr. pentru convocarea congresului. Acestu reportu se ia spre sciintia.

Se presentéza reportulu lui *Vincentiu Babesiu*, ca notariu si referinte alu delegatiunei congressuali pentru afacerile de despartire ierarchica. Sinodulu la propunerea dep. *Paulu Rotariu* ia spre sciintia acestu reportu. Totu de odata insarcinéza si autorizéza delegatiunea romana, ca numai decât si nesmintitu sub durat'a congresului prossimu serbescu sè-se puna in contielegere cu delegatiunea serbéscă, eventualu cu congresulu serbescu, se delibereze si dupa putintia se complaneze tóte cauzele de controversa existente între delegatiunea romana si serba, referitórie la manastiri, la impartirea fondurilor scolastice, cari s'au administratu in Budapest'a, si la despartirea comuneloru miste; ér Escel. Sa, par. Metropolitu sè-se recerce, cá se binevoiésca a transpune cât mai iute episcopiei Aradului actele referitórie la cestiunile amintite.

Se presentéza petitiunea deputatului sinodalu *Joan Bic'a* pentru indeplinirea postului de protopresviteru in *Beliu*. Sinodulu aviséza pe petentu la conclusulu dejá luat.

Se presentéza petitiunea comunei nóstre bisericesci din Fabriculu Timisiorii pentru inceperea procesului de despartire de catra serbi. Sinodulu la propunerea dep. *Paulu Rotariu* decide a se face unu ursoriu catra Escel. S'a, par. Archiepiscopu si Metropolitu, casi presiedintele delegatiunei romane, ca se staruiésca necontentitu pentru deslegarea cestiunei de despartire a comuneloru miste, respective pentru intentarea si terminarea proceseloru de despartire.

Dep. *Joan Bun'a* interpeléza pe P. S. Sa, dlu episcopu, daca are cunoscintia, cá in consistoriulu aradanu au fost alesi, au functionatu, si functionéza contra prescripteloru §-lui 112 din st. org. ca assesscri individi, cari sunt ruditi între sene; si daca are, ce feliu de mesuri voiesce a luá pentru delaturarea acestei ilegalitáti? Pré Santi'a Sa respundiendu interpelantului, dice, cá va cercetá starea lucrului, si dupa rezultatu cercetării va dispune cele ulterióre. Sinodulu ia la cunoscintia respunsulu Pré Santiei Sale.

Joan Popoviciu Descanu, reportoriulu comisiunei scolastice dá desluciri despre starea fundatiunei fericitului „*Balla*“ in Posionu, Siarospatak si Dobritinu, enunciandu cá consistoriulu a facutu cunoscuta esistentia acestei fundatiuni pentru tenerimea studiósă gr. or. Totu referitoriu la acésta fundatiune sinodulu la propunerea comisiunei decide: Pré Santi'a Sa, dlu episcopu dimpreuna cu consistoriulu aradanu este pofritu a face o representatiune motivata catra inaltulu ministeriu de culte si instructiune publica, si se colucre cu tóta energi'a si cu tóte

medilócele legali, cá: a) Inaltulu ministeriu se procure date si unu computu detaiatu despre starea si marimea de astadi a fundatiunilor si despre modulu, cum s'a intrebuintiatu venitele acestoru fundatiuni in trecutu; b) Acelasi inaltu ministeriu apoi dupa comunicarea dateloru cu noi si dupa ascultarea nóstra in meritulu cauzei se ordinez, si se esecuteze restituirea, resp. rentregirea fundatiunilor sub titlulu de „*Balla*“, pe langa rebonificarea, resp. desdaunarea fundatiunilor cu tóte acele interese capitalisande de pe timpulu trecutu, cari detragendu-se dela destinatiunea lor pentru confessiunea nóstra s'au intrebuintiatu pentru ajutorirea studintiloru de alte confessiuni séu spre alte scopuri; c) Si pana la regularea definitiva a cestiuniloru premise Inaltulu ministeriu se ordinez, cá pe viitoriu sè-se intrebuinteze venitele fundatiuniloru dela numitele institute regulatu si eschisivu numai pentru ajutorirea studentiloru gr. or. lip-siti de medilóce dela acele institute astfeliu, cá venitele fundatiuniloru sè-se imparta între studentii romani si serbi in pàrti egale, ér interesele, cari din lips'a recurentiloru nu s'aru impartit sè-se capitaliseze separatu pentru confessiunea gr. or. romana si pentru cea serba.

Reportoriulu comisiunei scol. *V. Paguba* reportéza, cá senatulu de scóle alu consistoriulu aradanu conform deciseloru sinodali de sub nríi 66 si 116 din 1878 a comunicatu tuturoru inspectoriloru rescriptulu ministerialu refer. la fondulu de pensiuni invetiatoresci, si a adunatu tóte datele statistice, ce se receru in acésta cauza prin art. de lege XXXII. din 1875. Aceste date s'au inaintatu numai decât presidiulu congresului nationalu spre a se face pasii necesari in acésta cauza. Despre conclusulu luat de congresu in cauza consistoriulu inse n'are pana acum cunoscintia. Sinodulu la propunerea comisiunei ia la cunoscintia cele comunicate, indrumandu-se totu de odata consistoriulu, ca se urgeze acésta cauza la presidiulu congresului.

Referitoriu la insarcinarea sinodului din an. tr. nrulu 67, consistoriulu aradanu reportéza, cá a repetitu escrierea de concursu pentru compunerea càrtiloru de scóla, si rezultatulu s'a supusu deliberării comisiunei anchetarie. Sinodulu la propunerea comis. decide, ca càrtile primite sè-se tiparésca numai decât, si sè-se introduca in tóte scólele poporali din diecesa — pe langa unu pretiu eftinu; ér pentru càrtile, pentru cari nu au incursu elaborate acceptabili sè-se escrie concursu de nou, dar pana atunci sè-se recomandé cartile scolari introduse in alte diecese ale provinciei nóstre metropolitane.

(Va urmá.)

Despre Manastirea Fibisiului in Banatu.

(Fine.)

Cand s'a ziditu pentru prim'a data manastirea noastră, si din care seclul dateza originea ei, nu se pôte sci cu siguritate, fiindca pe inscriptiunea cruciloru nu se afla insemnatu anulu. Credemu inse, că este de multu zidita, si că pe timpul invasiuniloru turcesci a trebuitu se fie in buna stare, ér dupa gonirea turciloru din tiéra, a pututu servi de biserica comuneloru romanesci *Fibisiu, Seceani*, si pôte că si *Muranu* si *Fireteasu*, cari sunt situate in nemedilocita apropiare de locul, unde a fost manastirea.

Referitoriu la incetarea acestei manastiri credinti'a mea este, că a trebuitu se-se caseze de vre unu episcopu serbescu din Timisióra de pe timpul lui Iosif alu doilea. La acésta credintia me conduce pe de o parte impregiurarea, că imperatulul Iosif a secularisatu mai multe manastiri romano-catolice, si preste totu nu a fost amicu alu manastiriloru. Astfeliu vre unulu din episcopii serbesci o a pututu vinde, dupa cum s'a intemplatu acést'a si cu alte multe manastiri romanesci avute, ér cu pretiulu loru a inavutitu manastirile serbesci serace, din *Fruscagor'a, Sirmiu*, si alte patru romanesci si anume: a *Bezdinului, Bodrogului, Sanjorgiului* si *Mesicului*. Ceste din urma reparandu-le apoi cu bani romanesci le a desbracatu de caracterulu loru originalu-romanescu si le-a prevediutu cu inscriptiuni serbesci, scergendu dupa ele orice urma de limba romana.

Episcopatulul serbescu a ingrigitu apoi, ca pe calugerii din amintitele manastiri se-i imprascia prin manastirile din Croati'a si Slavoni'a, ca se dispara printre calugerii serbi, si cu ei se dispara caracterulu romanescu alu manastiriloru. Daca se intemplá, ca pe sub ascunsu se rentórne vre unu calugeru romanu, pentru că se indeplinésca rugatiunile de lipsa credintiosiloru nostri din *Seceani, Fibisiu, Muraniu* si *Fireteasu*, cari multu timpu nu au avutu bisericii proprii, cum a fost d. e. si calugerulu *Arsenie*, de carele amintiiu mai sus, atunci episcopatulul serbescu in timpu de nópte ii-goniá prin argatii sei din manastire. De aci s'a respanditu apoi faim'a printre poporu, că calugerii au fugitu de fric'a lotriloru.

Cumca manastirea Fibisiului si altele multe au fost curatu romanesci, si cumca au esistatu inainte de venirea serbiloru in Banatu, intemplatá dupa anulu 1717 este afara de tóta indoiél'a, si se pôte documentá prin urmatórele :

a) Romanii au avutu inainte de venirea serbiloru in Banatu episcopi si literatura nationala, unu lucru, carele se pôte vedé si din diplom'a lui *Georgiu Racotii* alu doilea, datata din 28 Decembre 1656, prin carea se da romaniloru o tipografia, si se demanda, tiparirea cartiloru bisericesci si scolarie in limb'a nationala-romanésca. Acésta impregiurare o documentéza si otaririle celoru doue sínóde tienute sub presidiulu renumitului metropolitu *Sav'a Brancoveanu* in *Alb'a Jul'i'a*. In sinodulu tienutu sub conducerea acestui metropolitu in primaver'a anului 1675 s'au adusu 12 articli, ér in celu din tómn'a aceluasi anu 10 referitorii la disciplin'a bisericeii, si la introducerea limbei romane in biserica si scóla. Articululu primu alu sinodulu I. suna: „Se otaresce, ca cuventulu lui Ddieu se se vestésca in limb'a noastră romanésca crestiniloru in biserica, si unde va trebui, si va fi de lipsa.“ Articululu alu doilea alu aceluasi sinodu suna: „care cãrti sunt

scrise si scóse pe limb'a romanésca, se se cetésca, si se se invetie in biserica crestiniloru, si intru alte locuri, unde va fi de lipsa.“ Articululu primu din sinodulu alu doilea otaresce: „ca cuventulu lui Ddieu, care este asia de lipsa crestiniloru, ca lumin'a in intuneculu, asia si cuventulu lui Ddieu se-se vestésca in limb'a nostra romanésca, in carea ne-amu nascutu, ca se intieléga toti crestinii.“ Articululu alu optulea demanda: „preotii, cari nu se nevoiescu in romania, ci totu cu serbi'a, unii ca acei'a si loru de catra Ddieu pedépsa, si de catra poporu uritiune, si soborului scaderé, acei'a cu unu cuventu se-se oprésca dela preotia.“ (Petru Maioru, ist. bis. cap. 8. § 1.; Engel tom. 3 pag. 477; Siag. ist. bis. tom. 2. § 70).

Totu pe acelu timpu s'a introdusu limb'a romanésca in locul celei slavene in biserica si scóla si in Romani'a la 1652, sub principele *Mateiu Basarabu*, tiparindu-se la *Tergoviste* pravil'a cea mare romana, ér in Moldov'a sub principele *Vasiliu Lupulu*, tiparindu-se in *Iasi*, la 1640 pravil'a imperatésca (v. docum. istor. despre starea politica si ierarchica a romaniloru din Transilvania p. 129.)

Asia dara romanii banatieni cari dupa istoriculu *Jocanu Cinnamu*, cartea prima si a trei'a pe la sut'a a 9-a si 12-a au fost cei mai numerosi si avuti locuitori ai tierii, si-au avutu de Archipostoriulu loru pre ortodocusulu Episcopu din *Cianad*, carele mai tardiu dupa mórtea Domnului si patronului seu, a principelui *Optum* sub noulu regimu alu Regelui *Stefanu* ocupandu-se scaunulu dupa istoriculu *Horvidie*, (cap. I. pag. 50, §. 5.), prin Episcopulu romano-catholicu se va fi mutatu in *Timisióra*, si de cand cetatea acést'a a inceputu a fi resiedinti'a comitatului, va se dica Metropolea *Temisianeii*, va fi inceputu a purtá si Episcopulu *Temisioarei* titlu de Metropolitu, fiind elu supremulu pastoriu alu turmei crestine romane din Banatu, ca esarchu alu Metropolitulu canonicu din *Alba-Julia* in *Transilvania*. — Dupa *Praer*, care martarisesce, că inainte de *Cernoviciu* pe la anulu 1476 au vietiutu in *Timisióra* credinciosi greco-neuniti, cari dupa istori'a emigrarei serbiloru in provinciile ungresci, si dupa alte circumstári nu au pututu fi nici serbi nici greci ci romani, ca cei mai vechi coloni si crestini si nentreruptu locuitori ai *Banatului*, cari nu au pututu se nu aiba Episcopii sei nationali. — Dupa *Siaguna*, carele in istori'a sa bisericesca tom. alu 2-lea §. 134. pag. 229 dice, că romanii banatieni nainte de descalcarea serbiloru in aceste párti au avutu Episcopii loru nationali proprii romani la *Mehadia*, la *Lipova*, la *Caransebesiu*, in romania mica la *Cernetiu* si cu deosebire la *Severinu* carele a fost ziditu de *Alexandru Severu*, imparatulul romaniloru, dela care si *Banatulul* si-a luat numele „*Banatulu Severinului*“. — Si in urma cari dupa „*Temisiana*“ lui „*Treboniu Laureanu*“, pe cand au venitu coloniile serbesci sub *Cernoviciu*, inca dupa timpul lui *Constantin* celu mare aveau ierarchi'a loru sistematica si bine organisata, aveau episcopii si metropolitulu loru, si anume in *Timisióra* episcopu cu titulu de metropolitu titulariu, ca esarchu alu metropoliei din *Alba-Julia* in *Transilvania*, cu diecesele sufragane din *Caransebesiu*, *Lipov'a*, *Versietiu* si *Severinu*, séu *Mehadia*; ér in *Crisian'a* la *Ineu* séu *Ienopolea* episcopu cu titlu de metropolitu, ca esarchu alu metropoliei din *Alba-Julia*, cu diecesele sufragane din *Beinsiu*, *Oradea mare*, *Vadulu*, *Maramuresiu* si *Muncaciu*, cari tóte apartieneau metropoliei romane din *Alba-Julia*. Totu jurisdicțiunei ierarchiei romane apartieneau si

grecii, si bulgarii, si serbii veniti inainte de Cernovicu, cari erau ici colia in numeru nensemnatu respanditi prin tiéra. Istoricii serbi inca recunosc, cá romanii din dieces'a Ienopolei si din Banatulu timisianu, ca si toti cei din monarchi'a austriaca, dimpreuna cu serbii inca dela inceputu si pana la infintia-rea ierarhiei din Carlovitiu au avutu aceiasi episcopi si aceasi metropolia, cea din *Alba-Iulia*. Daca romanii din Banatu au avutu episcopii si metropolitii loru nationali inca dela Constantin celu mare pana la venirea serbiloru in Banatu, intemplata in sut'a a 18-a: atunci este posibilu, ca ei sè-se fie separatu de fratii loru din Ardél, Ungari'a si Moldova, si se folosésca inaintea altariului Domnului alta limba, si nu dulcea limba stramosiésca romana? Séu póte cineva crede, cá unulu si acelasi metropolitu din *Alba-Iulia*, ca capulu intregi biserici romane se prescrie limb'a romana numai pentru archidieceasa, ér nu si pentru diecesele sufragane? De acea nu mai póte incapé nici cáta indoiéla, cá romanii din Banatu inca s'au folositu in biserica, ca si in celelalte impregiurári ale vietii de limb'a loru stremosiésca, si prin urmare acést'a a fost si limb'a manastiriloru darimate dupa venirea serbiloru.

b) *Fibisiulu* a devenitu dupa Schwarzenberg in posesiunea lui *Tököly*, alu celui mai mare barbatu alu serbiloru din acele timpuri, carele a facutu o multime de fundatiuni pentru natiunea si biserica serbésca. Daca manastirea Fibisiului ar fi fost serbésca si nu romanésca, si daca ar fi fost secularisata prin imperatulu, si nu prin episcopatul serbescu: atunci *Tököly* in acele timpuri atât de favorabile serbiloru, si dusimane noue romaniloru, nu s'ar fi pututu rabdá, se nu o restaureze, si se nu o dea indaraptu episcopatulu serbescu. Fiindu ea inse romanésca nu numai cá nu o a redatu, dar a incuviintiatu procedur'a si pasii episcopatulu serbescu pentru nimicirea ei. *Tököly* era mare inamicu alu romaniloru. Elu a scrisu mai multe cárti de batjocura contra nóstra, disputandu-ne originea romana si inferandu-ne cu infame batjocuri.

Prin urmare dara manastirile Bodrogu, Besdinu, Sangiorgiu, Mesiciu, cari sunt fundate mai nainte de venirea serbiloru in Banatu, si au existatu si pe timpul santulu *Stefanu*, regelui Ungariei, zidite fiindu de *Optum* si de antecesorii lui, in frumsetiate si inavutite mai apoi din venitele manastiriloru romanesci secularisate si vendute, precum si din a Fibisiului si altele, *nu sunt serbesci, ci romanesci*, luate de serbi pe nedreptu dela romani in timpul cand ierarhi'a serba erá atot-putinta. De aceea tóte aceste manastiri ne competu noue romaniloru, ba mai multu avemu dreptu a cere desdaunare si dela cele din Fruscagora.

Cumca manastirea Bodroglui, Besdinului, Sangiorgiului, Mesiciului si altele au existatu pe timpul santulu *Stefanu*, regelui Ungariei, si cumca nu au pututu fi decât numai romanesci, pentruca pre acele timpuri, precum am disu mai sus, nu au fost alti locuitori de ritulu ortodocsu, afara de romani, cei mai vechi locuitori din acéstá tiéra, si cari si-au avutu episcopi nationali si manastiri, cari inca nu au pututu fi, decât numai romanesci. Aceste manastiri inca sunt cuprinse in cele ce le enumera pap'a *Inocentiu* alu III-lea intr'o epistola adresata catra unu rege alu Ungariei, in carea dice: „*me miru, cá in regnulu teu este numai o manastire romano-catolica, pre cand grecesci sunt mai multe.*“ Prin urmare érasu accentuámu, cá manastirile amintite sunt romanesci, ér nu serbesci,

deóráce serbii au venitu in pártile acestea multu mai tardiu, asiezandu-se in Croati'a, Slavoni'a, Sirmiu, Bacica si pe langa tiermuri Tisei si Dunarei, ér in Banatu numai in sut'a a 18-a.

Joanu Damsia,
parochu.

Desbaterea Proiectului de lege

pentru introducerea obligatória a limbei magiare in scótele elementari in camer'a deputatiloru Ungariei.

(Continuare.)

In siedinti'a din 1. Maiu vorbesce in cauza mai antaiu *Orban*. Elu dice, cá Ungari'a este singurulu statu in Europ'a, carele nu forcéza assimilarea nationalitatiloru streine, in timpu ce dupa densulu altcum purcede in acéstá privintia Romani'a si Serbi'a.

Mich. Sabolyovicu (serbu) protestéza contra introducerii limbei magiare, pentruca sta in contradicere cu legea scolaria din 1868, conturba bun'a intielegere dintre nationalitati, si se incérca a octroá nationalitatiloru intr'unu modu respingetoriu ideia statulu magiaru.

Ministrulu de culte si *Helfy* vorbescu pentru proiectu repetiendu intru aperarea lui lucruri dejá cunoscutu.

Petru Mihali dice, cá timpul nu este nici decât oportunu pentru a se desbate acestu proiectu, de óráce guvernulu n'a facutu pregatiri pentru acést'a, si n'a respectatu autonomi'a confessiuniloru. Romanii nu sunt inimici limbei magiare. Ei o sciun prin locurile, pe unde locuiescu amestecati cu magarii, ér tenerii romani din scolile superióre o vorbescu perfectu. Scótele poporali nu sunt chiamate a invetiá pe prunci alte limbi, afara de cea materna. A invetiá pe elevi limbi straine este tréb'a scóleloru medie. Romanii au temeri facia de modulu, in care se intentionéza a se introduce limb'a magiara mai cu séma in tienuturile, in cari romanii locuiescu compactu. Respinge proiectulu.

Miehl votéza pentru proiectu, sustienendu cá elu inlesnesce prunciloru nemagiari studiulu limbei magiare, fara ca cas'a parintésca se fia silita a-i trímite pentru acést'a in locuri departate.

Alesandru Romanu dice, cá de patru ani incóci inteliginti'a romana s'a retrasu de pe terenulu activitati, dar diaristic'a magiara a esplicatu falsu acéstá tacere, dicendu cá romanii sunt multiemiti, si de acea tacu, apoi a inceputu o plóia de atacuri incontra acutulu prelatiloru romani. S'a comandatu articli prin diariile streine, s'a facutu abusu de credulitatea romaniloru din Maramuresiu, inscenandu-se o adresa de incredere. Dar ce valóre morala póte se aiba o astfelu de adresa?

Scopulu acestui proiectu este magiarisarea celorlalte nationalitati. Multi deputati absentéza, din cauza, cá nu consentu cu acestu pasu, dupa cum s'au dechiaratu in conversatiuni private. Guvernulu nu da nici unu cruceriu pentru scótele romanesci, si totusi acum voiesce a introduce cu sil'a limb'a magiara in aceste scóle intemeiate si sustienute de romani.

De cand a muritu *Deák*, a disparutu din corpulu legislativu si spiritulu de moderatiune; de cumva *Deák* ar trai, proiectulu acést'a nu s'ar fi adusu in dieta. Legea se va votá, cáci sunteti in majoritate, dar ori cât de putini suntem noi aici, voturile nu numai numera, dar si ponderéza. Aduce tributulu devotamentulu seu deputatulu *Mocsáry*, carele a avutu curagiulu opiniunii sale. Prin manifestarea acéstei con-

vingeri si ingrigiri patriotice, dlu Mocsáry a facutu serviciu mare patriei si popóreloru acestei'a; si daca convintele sale ar gasi resunetu si in inimile altor confrati unguri, contielegerea si armoni'a intre fiii patriei comune s'ar puté intemeiá si consolidá. (Aprobári din mai multe parti.) Ar fi timpul sè incete odata machinatiunaa camarilei siovinistice, căci aceea pòte se destepete usioru camaril'a cealalta, care scie sè produca rezultate funeste. Asemenea multiamesce presiedintelui, că din capulu locului a recomandat moderatiune deputiloru, cari vor sprigini proiectulu acest'a, căci astfeliu a usiuratu multu positiunea deputiloru de diverse nationalitati, cari aveau, si au se-lu combata. Revenindu la proiectu spune, că acel'a contiene o confiscatiune de dreptu; e injustu, căci statulu nostru nu e nationalu, ci unu statu de popóra; dar nici nu e oportunu, căci a-lu introduce tocmai in impregriarile actuale, insemnéza „satulu arde, bab'a se péptena“; nu se teme de urmári, si spera că Maj. Sa nu-lu va sanctioná; incheia facendu propunere, pentru trecere la ordinea dilei.

In siedinti'a din 2. Maiu vorbesce mai antaiu *Rakovsky*. Elu adópta proiectulu de lege sub cuventu, că nu sta in legatura cu cestiunea nationalitatiloru, si că prin acestu proiectu nu se alteréza drepturile nimenui.

Hoffgraef vorbesce mai antaiu despre drepturile sasiloru si despre meritele lor pentru latirea culturii in tíera si altele, apoi adaoga, că prin acestu proiectu nu se pòte ajunge scopulu, ce se intentionéza, elu este daunatoriu pentru celelalte obiecte de invetiamentu. De aceea lu-respinge.

Milos Dimitrieviciu nu votéza pentru proiectu, de-orace elu da ansa la nentielegeri si frecári. Pentru poporatiunea dela tíera este si altu cum scurtu timpulu de scóla, de aceea nu este consultu a perde acestu timpu scurtu cu unu obiectu nou de invetiamentu. Este adevératu, că pruncii invétia fórte usioru limbi streine, dar daca afara de scóla nu mai audu respectivéle limbi, atunci le uita indata. Este in interesulu Ungariei a se continuá si mai departe politic'a observata inca de pe timpul santului Stefanu, de a se sustiené individualitatile istorice. In fine róga camer'a se nu identifice conceptulu magiarismu cu patriotismu. Dupa densulu vorbesce *Ivanka* pentru proiectu, insinuandu nationalitatiloru, că au aspiratiuni in afara.

George Popu antaiu face nisce reflexiuni asupra antevorbitoriloru, cari combatura pe deputatii nationalitatiloru, apoi continua cam asiá: Legea proiectata e de prisosu. Nationalitatile au traitu si pan'acuma fara limb'a ungréscu. Nu poporulu trebue sè scia limb'a functionariloru, ci acesti'a au detori'a d'a invetiá limb'a poporatiunii in mediloeculu carei'a servescu; căci nu tíer'a e pentru functionari, ci acesti'a sunt pentru tíera. Se dice, că scopulu introducerii este si acel'a, că tinerii de diverse nationalitati invetiandu limb'a ungréscu, sè pòta fi aplicati-mai usioru in posturi. Dar acest'a e numai unu pretextu vrednicu de risu; căci, de si sunt o multime de posturi, si de si s'aru creá inca pe-atátea, tóte n'ar ajunge pentru fii natiunii ruinate materialmente, dar dominante. Au spuna-ne dnulu primu ministru, care presiedéza dóue ministere, câti romani sunt aplicati la améndoue? Sèu sè ne spuna, câti romani se afla la tóte ministerele? Usioru pòte sè ne spuna acést'a, căci numerulu lor la tóte ministerele abiá se urca la trei. Dar nu acest'a e scopulu, ci magiarisarea, ceea ce intre patru ochi cei

mai multi si recunosc. Tendinti'a acést'a inca nu e noua, ea datéza din timpurile primelor miscári cu scopuri ultramagiare. Aici oratorullu face istoriculu procesulu de magiarisare in Ungari'a si Transilvani'a, cu Széchenyi si Weselényi in frunte; si reamintesece, că natiunea romana totu-de-una s'a opusu loru cu energia, si că si noi vom continuá oper'a stramosiloru. Unu astfelu de actu alu aperării a fost si pasulu intreprinsu de episcopii romani, insultati cu atât'a indolintia de cătra press'a ungréscu. Acestu pasu a fost dictatu de sentiulu sustienerii nationale, ér memorandele nu numai nu contienú nimicu resvretitoriu, dar aru puté servi de indreptariu ministeriului pentru indeplinirea justeloru reclamatiuni ale romaniloru. Dar ori cât a fost de combatutu pasulu acest'a, declara sus si tare, că romanii toti apróba pasulu facutu si consentiescu cu cuprinsulu memorandumeloru. E tristu, că natiunea romana e asiá persecutata; dar cu tóte acestea ea nu va renuciá la idiomulu seu, ci va continuá a luptá pentru esistinti'a sa, sperandu că in sfersitu totusi va sosi timpul, cand dóra si ungurii se voru destepéa din visulu lor fanaticu, si atunci voru dá man'a cu romanii. De doi-spre-diece ani incóce multe nenorociri au coplesitu tíer'a acést'a; intre tóte inse nici un'a nu e mai funesta pentru viitorulu comunu, decát legea ce se desbate acuma. Dar in considerarea persecutiuniloru din trecutu, romanii totusi se mangaia, că nici tendinti'a esprimata prin acést'a lege nu-i va nimici, căci deja ei au induratu incercári si mai mari. Constata cu bucuria, că dintre deputatii romani nici unu glasu nu s'a ridicatu pentru spriginirea acestei legi. Acést'a va sè dica, că in privinti'a condamnării ei, nu este deosebire de pareri intre romani, toti o credu daunósa. Da, legea acést'a e unu atentatu in contra nationalitatiloru, inse assigura, că romanii nici odata nu voru subscrie sentinti'a lor de mórte. *)

Notámu, că proiectulu din cestiune s'a primitu de camera si in votarea generala si speciala.

(Va urmá.)

D i v e r s e.

* *Escelenti'a Sa, dnulu Archiepiscopu si Metropolitu Miron Romanulu a calatoritu vineri'a trecuta spre Budapest'a, impreuna cu Pré Santiule Loru, parinti episcopi Ioan Popasu si Ioan Metianu, spre a luá parte la siedintiele casei magnatiloru.*

* *A esitu de sub tipariu in tipogr. lui S. Filtsch in Sibiu „Darea de séma asupra procesulu politicu de pressa alu dlui Georgiu Baritu, redactorulu Observatoriulu. In cestiunea colecteloru pentru soldatii romani raniti.“ Editiune separata dupa „Observatoriulu.“ Pretiulu 25 cr. = 50 de bani. Se pòte procurá si dela administratiunea fóiei nóstre.*

E d i c t u.

Georgiu Tieranu din Rusbergu, carele in anulu 1853 cá lucratoriu de ocne, plecandu cu Otilo Kúste la America, a parasitu pre soci'a lui Ana, nascuta Siode-nea, fara a o incunostiintiá de atunci despre loculu petrecerii lui, si fara a-i trimite ajutoriu pentru traiulu vietii, se citéza, ca in terminu de 6 luni dela datulu de facia

*) In acestu reportu am comunicatu unele dupa „Familia“.

sè-se prezinte in persoana sèu prin plenipotentiatulu sèu, naintea subsemnatului foru matrimonialu, căci la din contra caus'a divortiala ridicata de soci'a lui se va pertracta si decide si in absentia lui.

Caramsebesiu 20. aprile 1879.

Forulu matrimonialu gr. orient. din tractulu protopresviteralu alu Caransebesiului.

Nicolae Andreeviciu,
protobresviteru.

Concursu. 3—3.

Pentru deplinirea parochieloru vacante din comunele **Ociu si Tisa** in protopopiatulu Halmagiului, se escrie concursu cu terminu de alegere. la Ociu pe 22 Maiu v. ér la Tisa pe 23 Maiu v. a. c. Emolumintele sunt: La Ociu dela 76. case câte o mesura de cucuruзу, ér la Tisa dela 105 case câte 25 litre cucuruзу dela numeru. Despre ce recurintii se avisèza cu observarea cà recursele loru instruite in sensulu stat. org. se le substèrna la subscrisulu pana in diu'a premergetóre alegerii.

Comitetele parochiali.

In contielegere cu mine: **Ioanu Groz'a**, m. p. protopopu.

Din lips'a recurentiloru neputendu-se deplini postulu de parochu in comun'a **Vucova**, protopres. Jebelului, pentru care a fost publicatu concursu in vre-o doue renduri — asia se mai escrie si acestu concursu cu terminu **pana la sinea lunei lui Maiu a. c. st. v.** Emolumentele sunt: folosirea a 32 jugere de pamentu comasatu de clas'a I., biru si stol'a usuata dela 120 de case. Recurentii se-si trimita recursele loru provediute cu documintele necesarii pana la mai sus stipulatulu terminu oficalui protopresv. in Jebelu, avendu recurentii in vre-o Dumineca ori serbatóre a se presentá in sant'a biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantàrile bisericesci si tipicu. 2—3

Vucov'a in 15 aprilu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopr. tractualu.

Neivindu-se recurenti pentru statiunea invetiatorésca din comun'a **Gladna-romana**, protopresbiteratulu Fagetului, se escrie concursu a dou'a óra pana in **13 Maiu** 1879. Emolumintele sunt: salariu anualu 170 fl., 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruзу, 8 fl. pausialu de scrisu, 10 orgii de lemne, din cari are a se incaldi si scól'a, cortelu liberu cu gradina de legumi si 2 jugere livada (fenatiu.)

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá recursele, instruate conform stat. org. cu atestatele necesarie comitetului parochialu, si a le trimitite reverend. dnu protobresviteru, **Atanasiu Ioanoviciu** in Fagetu pana la terminulu presiptu. 1—3

Gladna-romana in 8. aprilu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Pentru parochi'a vacanta din comun'a **Botirestin**, protopresviteratulu Fagetului, se escrie concursu pana la **6. Maiu** 1879. Emolumintele sunt: folosirea unei sessiuni de 32 jugere pamentu, biru in cucuruзу si stol'a usuata dela 100 de case. Doritorii de a ocupá parochi'a acést'a sunt avisati a-si aterne recursele loru bine instruate conform prescrieloru stat. org. bisericescu Pré O. D. protopresbiteru **Atanasiu Ioanoviciu** in Fagetu. 1—3

Botirestin in 4. aprilu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protopresbiteru tractualu.

Pe postulu invetiatorescu vacantu din comun'a **Belotintiu**, protopopiatulu si inspectoratulu Lipovei se escrie concursu cu terminu pana la **13. Maiu a. c.** cal. vechiu. Emolumentele sunt: in bani 105 fl. v. a. pentru 24 meti grân si 24 meti cucuruзу 156 fl. v. a. pentru clisa, lumini si sare unu relutu de 40 fl. 85 cr. in val. aust. pentru diurnele conferintieloru invetiatoresci 6 fl. v. a. pentru scripturistica 5 fl. v. a. 12 orgii de lemne, din care are a se incaldi si scól'a, cortelu cu gradina de legumi, jumătate jugeru tachiú, si 3 jugere de pamentu aratoriu. Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu au a-si tramite recursele instruate in intielesulu stat. org. si adresate Comitetului parochialu, la subscrisulu in Lipov'a, si inainte de alegere au se se prezinte in vre-o dumineca sèu serbatóre in biserica de a colo, spre a si aretá desteritatea in cantàri si tipicu. 2—3

Belotintiu 16. aprile 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Cristoforu Giuchioiu**, inspectoru scolaru.

La vacant'a parochia din comun'a **Zsen'a** in protop. Lugosiului, cottulu Carasiului, se deschide concursu cu terminu **de 30 de zile computate** dela prim'a publicare. Emolumentele sunt: un'a sessiune parochiala de 25 de jugere pamentu aratoriu si pentru fenatiu, 45 mesuri cucuruзу desfacutu, si dela 30 fumuri de Tigani câte 50 cr. precum si stol'a usuata. — Concurintii au a-si adresá recursele timbrate si instruite in sensulu statut. org. bis: catra On. Sinodu parochialu gr. or. din Zsen'a si a le espedá Dlui protop. Georgiu Pesteanu in Lugosiu. 3—3

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. districtualu.

Pentru deplinirea parochiei vacante din comun'a **Cheveresiulu-mare**, protopresbiteratulu Jebelului, cottulu Timisiului se escrie concursu cu terminu pana **la sinea lui Maiu a. c. st. v.** Emolumentele sunt: 30 jugere de pamentu clasa 1-a si a 2-a, biru si stol'a usuata dela 145 de case. Doritorii de a ocupá acést'a parochia se-si trimita recursele loru instruate in intielesulu stat. org. pana la terminulu stipulatu oficalui protopr. in Jebelu, avendu recurentii in vre-o Dumineca ori serbatóre a se presentá in s. biser. pentru de asi aratá desteritatea in cantàrile bisericesci si tipicu. 2—3

Cheveresiulu-mare in 18. aprilu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopr. tractualu.

IOANU BELESIU

advocatu in legile comune si cambiali in Aradu,

si-a stramutatu

cancelari'a advocatiale

in strad'a crucei Nru. 28, cas'a RECK.

MIHAIU VELICIU 2—3

advocatu in legile comune si cambiali

si-a deschisu

CANCELARI'A ADVOCATIALA

in Chisineu (comitatulu Aradului)

cas'a dlui Florianu Varga.